

[PDF DRUKUJ](#)

Zabytkowe obiekty i historyczne miejsca

- **Zabytkowy układ urbanistyczny miasteczka** - Od czasów lokacji miasta zachował się prawie niezmienny układ urbanistyczny z czworobocznym rynkiem i wychodzącymi z jego narożników ulicami. W południowej pierzei rynku znajduje się ratusz, którego załóżek powstał już w XIX wieku i pełnił funkcję wartowni. Przed Ratuszem znajduje się Pomnik upamiętniający 58 mieszkańców Piwnicznej poległych w latach 1939-1945. W pozostałych pierzejach rynku XIX-wieczne domy mieszczkańskie. Pod jednym z nich są gotyckie piwnice, w których przechowywano niegdyś węgierskie wino. Według legendy system piwnic miał się ciągnąć aż pod Niemcową (1001m n.p.m.).
 - Na środku rynku znajduje się **zabytkowa cysterna - studnia**, która zaopatrywała mieszczan w wodę do użytku codziennego a później była zbiornikiem przeciwpożarowym. W roku 1801 staraniem piwniczańskiego magistratu doprowadzono tu wodę systemem drewnianych rur. Na wyposażeniu studni była sikawka, skórzane wiadra i beczki na wodę. Niestety w czasie wielkiego pożaru w 1876 roku studnia spłonęła wraz z całym wyposażeniem. Uratowała się jedynie figura św. Floriana, która wpadła do wody. Budowlę zrekonstruowano w 1913 roku, według projektu Jana Łomnickiego. Na jednym ze zwieńczeń wymalowano wówczas portret Kazimierza Wielkiego. Obecnie na studni ustawiony jest odrestaurowany konny wóz strażacki.

- **Muzeum regionalne** utworzono w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury, staraniem Towarzystwa Miłośników Piwnicznej w 1978 roku. Ekspozycje, które tam można oglądać przekazała w większości miejscowa szkoła podstawowa ze swojej izby, część oddali mieszkańcy Piwnicznej (E. Grucela, G. Lebdowicz, M. Łomnicki, J. Długosz i Z. Durlak). Kustoszem Izby Muzealnej jest Józef Długosz, który nie tylko interesująco i zabawnie opowiada, ale także pozwala wszystkim dotknąć, co powoduje, że wszyscy (szczególnie młodzież), przychodzą chętnie na lekcję historii. Ekspozycję rozpoczyna wystawa dawnych sprzętów codziennego użytku od rzemieślniczych poprzez narzędzia kołodziejskie, bednarskie, kuśnierskie, szewskie i tkackie, do sprzętu gospodarstwa domowego z dawnych lat. Wszystkie prezentowane narzędzia czarni górale robili i nazywali sami, a ich przeznaczenie niejednokrotnie zaskakuje i rozwesela odwiedzających (np. lewarek do wyrywania zębów, drewniany cedzak służący do odcedzania ziemniaków a w nagłej potrzebie wykorzystywany do spowiadania obłożnie chorego, co czyniło, iż spowiedź nabierała rangi, gdy szept przechodził przez małe oczka cedzaka). Dawni gospodarze swoje narzędzia przekazywali swoim synom testamentem, zaznaczając szczegółowo, co któremu przypada w udziale. W muzeum znajduje się właśnie taki testament, prawie dwustuletni. Wiele sprzętów ma charakter małych dzieł artystycznych jak choćby imadło z rzeźbioną stylizowaną głową zwierzęcą. Zasobny dział etnograficzny - oprócz narzędzi rolniczych i rękodzieł rzemieślników piwniczańskich - ukazuje również ludowy strój czarnych górali z gunią i portkami z czarnego sukna oraz kobiecy z katanką i spódnicą tzw. błękciorą. W części historycznej ekspozycji mają swoje miejsca fotokopie dokumentów lokacyjnych i reprodukcje przywilejów królewskich. W ciągu ostatnich czterech wieków istnienia Piwnicznej, otrzymała ona co najmniej 12 ważnych dla tego miasta dokumentów pergaminowych.

Ich wystawcami byli królowie polscy, poczynając od Batorego. Z tych pergaminów zachowało się do dziś 10 jako tzw. transumpty, czyli dokumenty zatwierdzające treść uprawnień udzielonych dawnej Piwnicznej oraz zawierające dosłowny tekst dokumentu potwierdzonego. Na uwagę zasługują dokumenty i zdjęcia z okresu przedwojennego i z okresu II wojny światowej (partyzantów, kurierów i Żydów piwniczańskich), zdjęcia członków Koła Dramatycznego (działającego w latach 1936-1961), chórów szkolnych i ludowych oraz zdjęcia, obrazy i płaskorzeźby miejscowych malarzy i rzeźbiarzy m.in. E. Gruceli, T. Kuliga, S. Lebdowicza, A. Dulaka, W. Kotarby, J. Broniszewskiego, W. Lebdowicza, W. Dutki, J. Gruceli. Na szczególną uwagę zasługuje - przekazana przez prof. Zbigniewa Bielczyka - [jedna z najbogatszych kolekcji sprzętu narciarskiego i starych nart](#), gromadzonych latami pięknych okazów czeskich, austriackich, niemieckich, francuskich i polskich biegówek oraz zjazdówek.

Najstarsza w kolekcji narta pochodzi z połowy XVIII wieku. Oprócz nart w kolekcji jest również ikonografia, która opowiada o historii narciarstwa w ogóle. A ta historia liczy prawie 5 tys. lat. Świadczą o tym odkrycia archeologiczne pokazane na zdjęciach, na rysunkach. Są to najczęściej malowidła naskalne w jaskiniach, znalezione w różnych miejscach na świecie - mówi Barbara Talar, kustosz muzeum. - Ponadto są zdjęcia nart, na tym akurat sprzed około 4 tys. lat. Jednakże ostatnie odkrycie nad jeziorem Bajkał udowodnia, że narty są jeszcze starsze.

Zbiory i ekspozycja są arcyciekawe. Część eksponatów pochodzi ze zbiorów profesora Zygmunta Bielczyka. To największa tego typu kolekcja w Polsce i jedna z cenniejszych na świecie. W jej skład wchodzi czasem zaskakujące eksponaty. Jest to narta подарowana przez Adama Małysza. Kto nie zna tego nazwiska na całym świecie? Obok stoi narta z czasów pierwszego naszego wielkiego skoczka narciarskiego, Stanisława Marusarza. To celowo ustawione w ten sposób - profesor Bielczyk pozwolił na to, by ta nowa zupełnie narta została włączona do tej kolekcji starych nart dla porównania. Na tych starszych nartach kiedyś skakało się 20, najwyżej 30 metrów. Na nowoczesnych to się lata - 230 metrów - podkreśla Barbara Talar. W kolekcji jest ponad 90 wiązań narciarskich, ponad 70 nart, kije narciarskie, buty i raki. W sumie ponad 300 eksponatów. Tak mali, jak i duzi odwiedzający są pod wrażeniem. "

Zapraszamy na materiał filmowy na stronach Sądeckiej Telewizji Internetowej [pt. Największa kolekcja w Polsce. \(kliknij\)](#) Muzeum jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach od 10.00 do 12.00, w niedziele od 11.00 do 13.00. Zorganizowane grupy można umówić indywidualnie. Ekspozycja mieści się w Piwnicznej, Rynek 11.

- Naprzeciw widać [kościół parafialny pw. Narodzenia NMP](#), wybudowany w latach 1881-86, z kamienia i cegły, na miejscu starszych świątyń. Jest to kościół bazylikowy z wieżą i dzwonem z 1523 roku. W prezbiterium zwraca uwagę obraz pędzla Bolesława Barbackiego -Św. Józef z Dzieciątkiem.
- Niedaleko rynku Piwnicznej, przy torach kolejowych, obok placu zabaw znajduje się cmentarz żydowski [kirkut](#) - zniszczony w czasie ostatniej wojny. Z przekazów starszych mieszkańców miasteczka wynika że, macewy żydowskie Niemcy wykorzystywali do budowy dróg, dlatego zachowały się tylko nieliczne. Prawie w centrum miasta położony jest stary cmentarz piwniczański, otoczony murem na terenie opadającym zboczami w stronę szosy i tzw. dziadowskiego potoku, z pięknym starodrzewem. Cmentarz ten funkcjonował od końca XVIII wieku do 1917 roku. Później chowano tu zasłużonych obywateli miasta oraz ekshumowane ofiary hitlerowskiej egzekucji w Kosarzyskach i na Łomnickim.